

DOI [https://doi.org/10.32405/2218-7650-2022-20\(49\)-67-92](https://doi.org/10.32405/2218-7650-2022-20(49)-67-92)
УДК 378.001.76

Короїд Тетяна Вікторівна,

учитель української мови і літератури;

аспірант кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти

Навчально-наукового інституту менеджменту та психології

ДЗВО «Університет менеджменту освіти».

Київ, Україна.

 <https://orcid.org/0000-0002-6390-4766>

koroidmetod@gmail.com

СУЧАСНИЙ СТАН УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ВЧИТЕЛІВ В УМОВАХ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ У СВІТОВІЙ ТА ВІТЧИЗНЯНІЙ ПРАКТИЦІ

Анотація. У статті встановлено, що інноваційне суспільство потребує нових ідей, нових способів навчання, впровадження національної ідеї, нових форм і методів управління розвитком творчого потенціалу вчителів. Тому саме розвиток творчого потенціалу вчителів прямо пропорційно залежить від удосконалення всієї освітньої системи, зокрема вирішення проблеми управління розвитком цього творчого потенціалу, також системи підвищення кваліфікації педагогів та вимог суспільства до рівня їх підготовки в умовах неформальної освіти. Тут прослідковується й тісний взаємозв'язок рівня розвитку економічного потенціалу країни та стану закладу загальної середньої освіти, його вимог до вчителя, професійної підготовки педагога з метою покращення, осучаснення викладання, відношення вчителя до самоосвіти й сучасних ціннісних орієнтирів Нової української школи (НУШ) взагалі. Якщо заглибитися в цей процес із підготовки сучасного вчителя за умови неформальної освіти, задуматися над проблемами управління його розвитком творчого потенціалу, що виникають у багатьох сучасних закладах освіти, то назріває закономірне актуальне запитання: «Яким шляхом прямувати, де знайти ту «золоту середину» у поєднанні управлінської (не)компетентності й творчої особистості вчителя?». Нині це вельми актуальне питання, бо реформування освітнього процесу потребує вчителя-дослідника, лідера як педагога нової формації, духовно розвиненої особистості, соціально зрілої, креативної, компетентної, яка професійно володіє всім арсеналом педагогічних засобів. Постійно прагне до самовдосконалення та

саморозвитку, стимулюючи до цього як своїх колег, так і учнів. Високі вимоги до сучасного педагога обумовлено об'єктивними потребами суспільства, новими завданнями, які ставить перед нами всіма це ж суспільство. Тому відразу назривають найактуальніші питання: як вийти на очікувані результати, що приносять суспільну користь, соціальну значущість та перспективи; у чому секрет креативної особистості, творчої величі, як розвинути в собі цю творчість і стати успішним; як управляти творчим потенціалом учителя з благом, без страждань і дискомфорту для обох?

Ключові слова: освітня політика; системний підхід; досвід; успіх; керівник.

ВСТУП / INTRODUCTION

Постанова проблеми. Відомо, що носіями суспільних змін виступають науково-педагогічні працівники, бо розвиток їх творчого потенціалу – то високий рівень креативності, особистісні якості та здібності, що сприяють успішній професійній діяльності. Звісно, праця вчителя дорівнює праці митця-дослідника, натхненника, а інколи й невдахи. Один із чинників, що впливає на розвиток творчого потенціалу педагогів – то передбачення самого вчителя суперечності між завданнями та результатами, між затраченими зусиллями та підсумками, між власним незадоволенням та пошуками ефективних методів навчання та виховання. А системний підхід самого педагога до саморозвитку за умови взаємодії усіх структурних складових забезпечує цілісне бачення свого творчого потенціалу; тут і поєднання «свіжого погляду», гнучкості інтелекту, легкості генерування ідей і здібності до асоціювання, нестандартність мислення, яку вважають неодмінною складовою творчості. Саме самостійність суб'єкта С. Рубінштейн визначає не тільки як самостійне виконання якихось завдань, а й як здібність самостійно та свідомо ставити перед собою завдання, цілі та визначати напрями своєї діяльності [27].

На жаль, сьогодні у багатьох закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) є достатньо осіб, які працюють за старими методами, якщо можна застосувати поняття «метод» до «проведення» уроків такою «категорією» вчителів. У реалії скоріше це називається «просиджуванням».

Звичайно, є багато тих, хто не проти змін, але страх перед новим сильніший, ніж потреба щось змінювати, як то: себе або традиції, погляди, звички. Усе це стає на заваді вчительській ініціативі. Деякі управлінці, відповідно й педагоги ніколи не відчують гострої проблеми змінюватися,

тобто розвивати саме свій творчий потенціал.

Ми переконані, що є такі особистості, яким потрібно допомогти подивитися ширше, поділитися або своїм досвідом, або практикою інших освітніх закладів, країн тощо.

І саме С. Рубінштейн визначає самосвідомість як «продукт розвитку», бо самосвідомість і розвиток є саморегуляцією особистості у своєму виборі: оцінюючи себе, креативні вчителі розвивають свій творчий потенціал, переосмислювати вже набуті ними навички та життєвий досвід.

У такому разі проявляється самостійність і незалежність педагогів у виборі напрямів щодо підвищення кваліфікації за умов неформальної освіти, щодо управлінського свавілля тощо. Їх мотивація й дії йдуть паралельно усвідомленому розвитку потенціалу. З огляду на це кожен, хто розвиває потребу в цілеспрямованому і систематичному самовдосконаленні, зобов'язаний бачити себе як творчу особистість, бо перш за все формується особистий внутрішній резерв. Себто самовдосконалення в цьому контексті виступає як засіб формування особистості. Відповідним чином вчителі стають опорою школярам, сприяючи розвитку вже їх особистостей.

Ш. Амонашвілі стверджував: хто виховуватиме себе, зможе виховувати інших. Можливість виховувати інших через те, що розвиток творчого потенціалу педагогів є необхідною складовою праці вчителя. І це вже аксіома, що сприймається без доведення як вихідне: захоплення справою як покликанням, зацікавленість у самореалізації, результативність особиста й учнівська.

Тому ототожнення розвитку свого творчого потенціалу з самореалізацією, навіть місією в професії, і є новим витокем емоцій, задоволення від результату, також здійснення поставленої мети, вирішення завдань, реалізації власних творчих сил і здібностей. А збагачення особистих внутрішніх можливостей – то підвищення професійної діяльності та отримання неоціненних цінностей від високої зацікавленості своєю справою та прагненням до самореалізації, постійного самовдосконалення. Треба тільки усвідомити – і тоді це приведе до саморозвитку творчого потенціалу кожного з творчих педагогів.

Ми переконані, що заклад середньої освіти (ЗСО) не може прогресувати без постійного самовдосконалення його працівників. Саме розвиток кожного окремого вчителя та їхня співпраця – ключ до розвитку закладу освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі стан управління розвитком творчого потенціалу педагогів розглядається достатньо різноаспектно, і процес наукового дослідження докладно обґрунтовано у працях сучасних науковців, В. Кременя, О. Чубарук, О. Ларіонова, В. Олійника,

Г. Тимошко та ін.; із підготовки керівників шкіл до управлінської діяльності та розвитку професіоналізму управлінської діяльності Т. Сорочан [32], [33].

Актуальні питання національної системи освіти, зокрема дослідження якості освітнього процесу, адаптивного управління висвітлено у колективній монографії авторів Г. Єльнікової, Т. Борової, Г. Кравченко, З. Рябової та ін. [4], [13]; загальним питанням підготовки учителів української мови і літератури присвячено дослідження Н. Волошиної, І. Зязюна, М. Пентиліюк, Б. Степашина, В. Шуляра.

Аспекти професійного зростання педагогів і розвитку їх педагогічної майстерності, творчості стали предметом дослідження у К. Віаніс-Трофименко, І. Зязюна, В. Кременя, Т. Махині, В. Сластьоніна, Т. Рожнової, Т. Сорочан, Г. Тимошко та ін.

У світовій науковій літературі стан управління розвитком творчого потенціалу педагогів відображений у працях американських вчених, таких як: Марк Ломбардо, Морган Маккол, Роберт Ейчингер. Працюючи в центрі креативного лідерства Бристонського університету, вони розробили модель 70/20/10, яка пояснює, як співпраця сприяє персональному розвитку. Згідно з цією моделлю 70% знань та навичок ми отримуємо під час безпосереднього виконання завдань на робочому місці, 20% – під час взаємодії з іншими колегами, решта 10% – під час формального навчання підручників, уроків, відвідування інших занять із підвищення кваліфікації. Адже кожна творча особистість розвивається під час взаємодій зі своїми колегами. Тому кожен не тільки може зробити свій заклад кращим, а й дарувати знання та навички розвитку свого творчого потенціалу.

Джон Коттер, американський лідер думок у сфері бізнесу, лідерства та змін, у своїй статті «Leading Change: Why Transformation Efforts Fail?» описує вісім найпоширеніших помилок під час впровадження управлінцями організаційних змін: «Основний урок, який варто запам'ятати з найуспішніших прикладів змін в організаціях, це те, що процес змін переважно проходить кілька стадій і, як правило, потребує тривалого часу. Перестрибування стадій лише створює ілюзію швидкості і не дає бажаних результатів. Другий урок це те, що критичні помилки на будь-якій стадії змін можуть мати руйнівну силу, сповільнити імпульс і нівелювати всі здобутки, досягнуті важкою працею...» [11]. Дж. Коттер пояснює, що для втілення зміни потрібна мотивація, найсильнішою мотивацією для змін будь-кого або що є усвідомлення.

Як бачимо, уваги заслуговують праці як світових, так і вітчизняних науковців, але ці питання висвітлено в науковій літературі замало, і це породжує проблеми, тому є потреби й мотиви щодо подальшого дослідження цієї теми.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Мета статті – дослідження особливостей управління розвитком творчого потенціалу вчителів як сучасної світової тенденції, так і до аналізу основних вітчизняних напрямів в умовах неформальної освіти.

Відповідно зазначеної мети у статті поставлено такі **завдання**:

- проаналізувати теоретичні основи управління розвитком творчого потенціалу вчителів в умовах неформальної освіти;
- надати загальну характеристику та проаналізувати досвід управління розвитком творчого потенціалу вчителів, зокрема вчителів української мови і літератури в умовах неформальної освіти у світових і вітчизняних практиках;
- окреслити проблеми для їх подолання за сучасних умов із метою зосередження уваги освітян до основних підходів;
- дослідити світовий і вітчизняний досвід із метою впровадження його у закладах загальної середньої освіти.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ / THE THEORETICAL BACKGROUNDS

Загальновідомо, що вчителям непросто змінити себе, якщо своєчасно не переглянути свою роль в освіті, не відчутти смак професіоналізму. Рівень креативної готовності педагогів через умотивованість – то гарантія конкурентоспроможності на ринку праці; хоча самоактуалізація для багатьох, на жаль, є проблемою сьогодні й дуже актуальною.

Вони не йтимуть у ногу з часом, не відповідатимуть за майбутнє своєї країни, коли відповідно не розвиватимуть свій творчий потенціал, що надасть можливість своєчасно й ефективно вирішувати сьогочасні проблеми.

Тому активізація творчих можливостей потенціалу вчителя забезпечить повноцінну реалізацію особистості, що, насамперед прискорить культурно-економічний прогрес в Україні, тим самим підвищуючи рівень життя громадян, що наразі дуже злободенно.

При цьому в даному контексті постає ще декілька проблем, що впливають на управління, на розкриття творчого потенціалу вчителя й потребує її системного дослідження через аналіз світової та вітчизняної практики. Це й державна політика, комплексне вивчення досвіду цих практик, конкурентоздатність, свобода вибору, науково-освітній потенціал країни, застосування наукових знань.

Спробуємо розібратися з сучасним станом управління розвитком творчого потенціалу вчителів і зокрема вчителів української мови і літератури в умовах неформальної освіти у світовій та вітчизняній практиці. У такому разі нам потрібно знайти відповідь на декілька запитань: яка освітня практика здобула

значних переваг, за якими напрямками діяльності та як грамотно перейняти й наслідувати передові освітні світові і вітчизняні практики, їх досвід.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH METHODS

Для вирішення поставленої мети вжито теоретичні методи наукового дослідження: аналіз сучасного стану досліджуваної проблеми у світових і вітчизняних сучасних практиках, філософській, педагогічній та спеціальній літературі, класифікація критеріїв і показників (табл. 1).

Таблиця 1

Чинники впливу

Світові практики 1	Вітчизняні практики 2	Ключові слова 3
Державна політика		
1. «На розвиток освіти в Сполучених Штатах асигнуються гігантські кошти, валові затрати на освіту досягають астрономічної суми в 1 трлн. на рік [35]	1. Короїд Т. В. Розвиток творчого потенціалу викладачів як вимога часу «У рамках національної премії Global Teacher Prize Ukraine – 2020 використали метод інтерв'ю серед півфіналістів цієї премії, учителів top_GTPU, які наголосили на проблеми та виявили наступні тенденції, як то: заробітна плата, некомпетентність викладачів вишів та байдужість адміністрації. Заробітна платня у шкільних учителів вигідніша – багато хто з викладачів ВНЗ (зокрема англійської мови) переходять до школи (закладу загальної середньої освіти) ...працювати нікому» [9]	Освітня політика, розвиток освіти, асигнування, затрати на освіту, держава-наука-освіта, пріоритети, навчальний процес
2. «Освітня політика США спрямована на створення різноманіття освітніх послуг. Навчальний процес фокусується виключно на дитині: розвитку її здібностей, задоволенні її потреб. З цією метою пропонується широкий вибір різноманітних навчальних закладів та програм...» [2]	2. «Особливе місце відведено ...участі людей у підготовці та прийнятті управлінських рішень, що забезпечує соціально-політичні зміни в Україні в процесі демократизації суспільства ... та упровадженню зарубіжного досвіду успішного вирішення кадрових питань, зокрема підготовки, перепідготовки та підвищенню кваліфікації управлінських кадрів тощо» [7]	
Застосування наукових знань у всесвітній та вітчизняній освіті як зростання продуктивної суспільної практики		
1. Супян В. Б. «Комплексне вивчення досвіду дослідницьких університетів США як головної ланки американської академічної науки й основної форми передової вищої освіти» [34]	1. Рожнова Т. Є. Значення наукових підходів в управлінні діяльності керівника закладу освіти «Системний підхід розглядається у дослідженні управлінської діяльності керівника закладу освіти як: деяка цілісність (система), яка складається із взаємопов'язаних частин (елементів); набір правил і принципів, якими керуються управлінці; як спосіб декомпозиції об'єкта дослідження на складові частини, кожна з яких робить свій внесок у характеристику цілого» [26]	Формальні й неформальні інститути, наукова спільнота, керівник закладу, управлінська діяльність, вивчення досвіду, допомога керівникам

1	2	3
<p>2. Тільки досягнення розумного компромісу між формальними й неформальними інститутами науки може забезпечити необхідні умови для подальшого розвитку професійних інститутів наукової спільноти, яке є невід'ємною частиною громадянського суспільства, оскільки «...рівень соціального капіталу може бути високим у суспільстві з розвиненим громадянським інститутом»...Не випадково те, що саме успішний досвід Японії, де «формальна структура не ліквідується й не протипоставляється, а дуже майстерно поєднується з неформальними регуляторами» [3]</p>	<p>2. Отич О. М. та ін. Нові вимоги до компетентностей керівників шкіл в Україні «...допомогти керівникам закладів загальної середньої освіти в розвитку компетентностей, затребуваних в умовах реформування школи» [17]</p>	<p>Формальні й неформальні інститути, наукова спільнота, керівник закладу, управлінська діяльність, вивчення досвіду, допомога керівникам</p>
<p>3. Стратегічні цілі освітньої політики США. «Шлях до нової ери економічного процвітання США Білий Дім пов'язує в першу чергу з удосконаленням освіти...» [2]</p>	<p>3. Романенко Н. Д. Розвиток емоційного інтелекту керівника закладу освіти «Нова парадигма освіти вимагає віднайти розв'язання цієї проблеми (емоційного інтелекту)... Емоційний інтелект керівника визначає рівень його підготовленості до професійної діяльності й характеризується ступенем сформованості здібностей і емоцій інших людей, до управління емоційною сферою, що обумовлює більш високу адаптивність у спілкуванні, знань, навичок і умінь індивіда в емоційній сфері» [25]</p>	<p>Формальні й неформальні інститути, наукова спільнота, керівник закладу, управлінська діяльність, вивчення досвіду, допомога керівникам</p>
<p>Науково-освітній потенціал США, Японії, України</p>		
<p>1. «У США є величезний науково-технічний потенціал. Саме це стверджує, що ще довгі роки Вашингтон буде зберігати розрив зі своїми основними конкурентами. Велике значення також має свобода, також свобода підприємництва. У багатьох країнах цьому заважає засилля бюрократії, надмірне державне втручання, яке гальмує економічне зростання» [36]</p>	<p>1. Про затвердження плану заходів на 2021 і 2022 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року (від 4 серпня 2021 р. № 883-р) [18]</p>	<p>Науково-технічний потенціал, конкурентоспроможність, свобода, критичне мислення, любов до навчання, Національні стратегії, надмірне державне втручання</p>

1	2	3
<p>2. The Global Competitiveness Report 2008-2009 / Index Prioritizing the Economic Policy Agenda // World Economic Forum «We define competitiveness as the set of institutions, policies, and factors that determine the level of productivity of a country. The level of productivity, in turn, sets the sustainable level of prosperity that can be earned by an economy» («Ми визначаємо конкурентоспроможність як сукупність інститутів, політики та факторів. Що визначають рівень продуктивності країни. Рівень продуктивності, у свою чергу, задає стійкий рівень добробуту, який може зробити економіка» (Chapter 1.1) [39]</p>	<p>2. Конвенція про права осіб з інвалідністю (дата набрання чинності для України 06.03.2010) [8]</p>	
<p>3. Teach to think, not to regurgitate.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Commit to education as a public good and a public responsibility. • Focus more on creating a long-term love of learning and the ability to think critically than teaching to standardised tests. • Ensure all children have the opportunity to discover their natural abilities and develop them. • Ensure that children from disadvantaged background and migrant families have the same opportunity to quality education as others» – «Навчити думати... • Прийміть освіту як суспільне благо та суспільну відповідальність. • Зосередься більше на створенні довготривалої любові до навчання та здатності критично мислити, ніж на викладанні стандартизованих тестів. • Забезпечте всім дітям можливість виявити свої природні здібності та розвинути їх. • Забезпечте, щоб діти з неблагополучних родин та сімей мігрантів мали такі ж можливості для отримання якісної освіти, як інші» [40] 	<p>3. Проект Національної стратегії розвитку освіти в Україні [19]</p>	<p>Науково-технічний потенціал, конкурентоспроможність, свобода, критичне мислення, любов до навчання, Національні стратегії, надмірне державне втручання</p>

Отже, як бачимо, сьогодні найбільшим вплив мають наступні країни, як: Японія, США – і це відчувають освітяни України. Чому?

Питання з одного боку вельми просте, бо під час реформування освіти, державотворцям необхідно «думати» про інтелектуальне багатство, ресурси та національну науку. У ній все: рівень освіти, спроможність до конкуренції, уміння та навички щодо проектної діяльності та якість.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH RESULTS

Відповідно до принципу триєдності, квалітологія освіти складається з теорії якості освіти, кваліметрії людини й освіти, теорії управління якістю освіти. Як бачимо, у такому разі перевершить успіх як громадський, так й економічний, а значить піднесеться добродіяння держави в цілому. Якщо ж подивитися з іншого боку, по назрівають наступні питання: яку функціональну дію ми повинні зробити в освіті сьогодні, щоб вийти на світовий рівень якості; наскільки ефективним та мудрим повинно бути сучасне управління розвитком творчого потенціалу вчителя за умов неформальної освіти; як продуктивно повинен працювати вчитель української мови і літератури й педагог взагалі за умов повного ними усвідомлення актуальності даного питання. Для цього потрібно поєднувати вітчизняну практику та світовий досвід, обов'язково порівнюючи стан національної освіти зі світовими лідерами. Подібну думку висловлює Андреас Шлейхер, директор ОЕСР з освітніх питань, наполягаючи на тому, що необхідно визначати сильні й слабкі місця, бачити якими будуть довготермінові економічні переваги поліпшення якості освіти [38].

Світовий рейтинг освіти.

2015 рік

Україна – 38-ма.

Верхні п'ять позицій у рейтингу ОЕСР посіли країни Азії: Сінгапур, Гонконг, Південна Корея, Тайвань, Японія.

1. Шон Кохлан. Успіх для кожного «Якщо ви потрапите в клас в азійській країні, то знайдете там учителів, які чекають високих результатів від кожного учня. Там багато запалу, сфокусованості й послідовності» [12].

2019 рік

Україна й Польща – останнє місце в рейтингу ОЕСР із фінансової грамотності громадян [24].

Франція, Норвегія, Канада – країни-лідери за рівнем фінансової грамотності.

2020–2021 роки

Світові рейтинги ЗВО (QS World University Rankings) [29].

Україна – (6 вишів) на 491, 541–550 (далі неточно), 651–700, 701–750, 751–800.

У лідерах – чотирьох американських і одному британському виші: Массачусетський технологічний інститут, Стенфорд і Гарвард, також у п'ятірці переможців – Оксфорд і Каліфорнійський технологічний університети.

Інші світові рейтинги ЗВО 2020–2021 [30].

2022 рік

Світові рейтинги ЗВО – (QS Emerging Europe and Central Asia University Rankings 2022).

Україна – 450 кращих закладів Європи та Середньої Азії – із України – 41 ЗВО.

С. Шкарлет. Здобутки фахової перед вищої, вищої освіти та науки за 2021 рік, «...Президентський університет стане стратегічною візією того, що ми маємо закладати в сучасну вищу освіту, науку, інновації та розвиток суспільства» [37].

Освітні світові сучасні практики вмотивовано засвідчують продуктивність освітньої галузі, і певної ваги у цьому процесі має напрям на розвиток освіти в цілому. Аналізуючи ці дві таблиці, можна зробити висновок, що у поточному процесі відіграють значну роль як фінансування держави в знання й інновації безпосередньо у ЗВО та ЗЗСО, так і мотивація вчителів навчатися впродовж життя. Тому нині сучасний стан управління розвитком творчого потенціалу вчителів, зокрема вчителів української мови і літератури в умовах неформальної освіти у вітчизняній практиці є проблемним. Особливої уваги заслуговує становлення системи неформальної освіти в Україні як легітимної, коли педагог визначається особисто, що (які курси) саме обрати для підвищення своєї кваліфікації.

У реаліях же, зазвичай учителі бездумно обирають ті чи інші курси на платформах, в університетах, нехтуючи запитаннями, а то і взагалі не ставлять їх собі, як то: «навіщо», «чому», «хто». Навіть не думають про рейтинг того чи іншого закладу, кваліфікацію спікера чи особи, що викладає на курсі (платформі), не знають тему, за якою отримують свій сертифікат. Мало того, дехто просто замовляє й купує їх (сертифікати), інші ж «розумники» пропонують їх за гроші.

До речі, не можна копіювати всесвітні практики, бо рівні підготовки – різні як на рівні країн, закладів, так і розвитку освітян, їх віку, обраної теми.

А для того щоб порозумітися у формальній та неформальній освіті, треба вивчати всесвітні практики, впроваджувати їх досвід, постійно порівнюючи через усебічний моніторинг вітчизняних освітніх практик, коли фактичне порівнюється з омріяним, коли хочеться, а не можеється, бо моніторити треба з метою порівняння для зменшення відхилень.

Моніторинг тоді буде ефективним, коли є його достовірність, дієвість та вичерпність інформації. Звичайно, тільки тоді зростатимуть, як значимість, так і усвідомленість, компетентність, конкурентність.

З огляду на це стає більш прозоро й переконливо, що вкладаючи все в освіту (сили, розум, кошти, повагу), суспільство споруджує своє майбутнє. Відповідно орієнтир креативних і творчих учителів, що підвищуватимуть своєю кваліфікацію, буде направлений, «окрилений» на неформальну освіту. Чому? Вона – то інтелектуальний простір, де пропонуються сучасні якісні послуги, і основним «але» для всіх в цьому питанні залишатиметься пам'ять про своєчасні «хто-навіщо».

Через те стратегічним вектором управління розвитком творчого потенціалу вчителя української мови і літератури за умов неформальної освіти є підвищення умов і діяльності ЗЗСО та вітчизняної освіти взагалі, підвищення вимог до управлінців закладів освіти.

М. Мамардашвілі казав про важливість відмови від посилення існування деякого попереднього світу з готовими законами та сутностями. Виникає проблема істини, вважав науковець, не як відповідності чомусь переданому (емпіричному), а як відтворення явищем своїх власних підстав, щоб наступного часу бути тим, що ти є до нього, і думати думки, що є продовженням попередніх думок» [14].

Відповідно наступним ланцюжком будуть життєво важливі запитання: управлінець – хто і який він, навіщо цей керівник у закладі загальної середньої освіти, чому, із якою метою? Чи дотримується управлінець стандартів, законів, моральних норм?

Керівники, теоретично, – це односторонні творчих і креативних учителів, які повинні постійно розвиватися й експериментувати, аби створювати якісне навчання й виховання, тобто створювати якісне навчальне середовище для кожного школяра. Але виникають ще запитання сьогодення: чи готові всі до освітніх змін, чи готові адміністратори й педагоги розвивати свій творчий потенціал, і що або хто їм у цьому заважає?

Розберемося спочатку з поняттям «управління». Термін «управління» буквально означає діяльність керівництва чимось. У довідковій літературі є кілька визначень сутності управління.

Поняття «управління» тотожне поняттю «діяльність», що спрямовує й регулює суспільні відносини, сукупність приладів і механізмів, за допомогою яких приводять в рух машини; підрозділу в системі установи; вид синтаксичної залежності тощо. Суб'єкт управління – то керуюча підсистема управління, одним словом те, що управляє, а керована – то його

об'єкт, тобто те, чим управляють. Саме тому специфіка педагогічної творчості народжує об'єкт і результат, а не образ [31].

Отже, управління закладом загальної середньої освіти в сучасних умовах – це складний процес, складовими якого є правильний вибір мети і завдань, вивчення і глибокий аналіз досягнутого рівня освітньої роботи, система раціонального планування, організація діяльності учнівського і педагогічного колективу. Вибір оптимальних шляхів для підвищення рівня навчання і виховання, ефективний контроль.

Звичайно, то дуже велика місія і дуже велика відповідальність, що є великим викликом вибору професіонала.

Управління розвитком творчого потенціалу педагогів ЗЗСО працює на самих же учителів. Адміністратор сьогодні свідомо змінює свою роль. І ця роль директора на різних етапах розвитку творчого потенціалу педагогів є різною, визначає сенс, місію вчителів: із якою метою, чому?

Не секрет: у багатьох педагогів з'являється сумнів щодо себе, своєї діяльності, а значить і розвитку свого творчого потенціалу. Тому умови функціонування школи припускають використання різноманітних форм управління. Тобто способів організації взаємодії суб'єкта та об'єкта, відносин між людьми, їх спільної діяльності в управлінському процесі. Фактично форма управління визначає ті організаційні рамки, у яких здійснюються ті чи інші дії. «Сьогоднішні реалії, – вважає Т. Махія, – вимагають все більше неформальних контактів із цільовою аудиторією. При порушенні позитивних емоцій реально домогтися, щоб учасники освітнього процесу відчували себе більш задоволеними та щасливими, і в результаті брали активну участь у житті та діяльності закладу освіти. Таким чином в учасників освітнього процесу формується стійка лояльність до закладу освіти, яка частково гарантує задоволеність якістю освітніх послуг», – завершує професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» [15].

Якщо керівник розуміє свою місію, максимально прикладаючи зусилля для управління розвитком творчого потенціалу педагогів закладу, розвитку бачення й розвитку індивідуальних здібностей, забезпечуючи їх (учителів) готовність до змін, а випускників до життя у змінному, дуже мінливому світі, то гарантує своїми діями розвиток творчості та формування життєвих компетентностей.

Б. Ананьєв визначив, що справжня цінність особистості починає вимірюватися її творчим внеском у суспільний розвиток [1].

Адміністратор, що зробив вибір на успіх закладу і відноситься відповідально до своїх дій, спроможний до боротьби зі старою системою,

відчуваючи ігнорування як з боку частини педагогічного колективу, що не готова до змін, так і з боку «вищих» органів. Звичайно, іде пошук свого особистого шляху, розвитку для ЗЗСО за рахунок справжніх й інноваційних дій, мотивації, «фанатизму» професії, поступово такий адміністратор виходить на рівень Всеукраїнський, доводить і виживає за сучасних складних умов, а згодом стає взірцем, управляючи розвитком творчого потенціалу педагогів [16].

Зробимо невеличке дослідження щодо проведення Департаментом освіти і науки конкурсного відбору керівників закладів загальної середньої освіти міста Києва за останні чотири роки (2018–2021) (табл. 2).

Таблиця 2

**Результати конкурсного відбору керівників
 закладів загальної середньої освіти міста Києва**

Дата					
2020 Вересень		2021 серпень		2021 жовтень	
Допущено до участі в конкурсі / допущено за умови надання сер тиф. про рівень володіння державною мовою	Не допущено до участі в конкурсі	Допущено до участі в конкурсі / допущено за умови надання сер тиф. про рівень володіння державною мовою	Не допущено до участі в конкурсі	Допущено до участі в конкурсі / допущено за умови надання сер тиф. про рівень володіння державною мовою	Не допущено до участі в конкурсі
12	1	13/12	4	7	1
Чинний директор	Новообраний	Чинний директор	Новообраний	Чинний директор	Новообраний
2	1	11	2	0	2
Протокол № 1; 2 від 15 та 18 вересня 2020 [20]		Протокол № 3 від 25 серпня 2021 [21]		Протокол № 2 від 28 жовтня 2021 [22]. Протокол № 2 від 28 жовтня 2021 [23]	

Як бачимо на конкурс заміщення вакантних посад керівників ЗЗСО міста Києва заявляє у своїй більшості лише одна особа, в основному чинний управлінець цього ж закладу або його зам.

Ні про які амбіції інших не можна говорити, ні про який вектор якості й успіху та розвиток закладів освіти й управління творчим розвитком учителів, допоки не будуть залученні до роботи конкурсної комісії представники громадських організацій та ініційовані законодавчі зміни. Потрібна більш прозора система оцінювання такого конкурсу, що пов'язаний із долею держави.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

У результаті теоретичного аналізу встановлено, що дослідження сучасного стану управління розвитком творчого потенціалу вчителів в умовах неформальної освіти у світовій та вітчизняній практиці обумовлено необхідністю зосередження уваги освітян до основних сучасних світових та вітчизняних практик, окреслення й подолання проблем та впровадження вивченого досвіду у закладах загальної середньої освіти.

Розвиток творчого потенціалу педагогів – то розвиток творчого потенціалу керівника, і це – необхідна умова для становлення самої особистості, її розвитку й розкриття, так і рух уперед через пізнання нового, впровадження в освітній процес та апробація напрацьованого. Творчий керівник-учитель дає науковим фактам, гіпотезам, теоріям нове життя, відкриває нове дихання й шляхи для творчості колегам і учням, із якими працює та виховує й формує [10].

Тож бачимо яскраво виражені проблеми, що постають в управлінні як системи, так і в управлінні розвитком творчого потенціалу вчителів у вітчизняній освіті. Негайно потрібні зміни, як то: впровадження світових практик для коректив управлінської діяльності за сучасних умов у вітчизняній освіті. Це дозволить усім систематизувати ініціативи, які акумулюють творчий потенціал на більш ефективному рівні. Саме подолання проблем в управлінні через вивчення досвіду світових і вітчизняних практик створить умови для ефективного навчання педагогів через підвищення кваліфікації в різноманітних й обов'язково якісних освітніх послугах та управлінні розвитком творчого потенціалу вчителів української мови і літератури в умовах неформальної освіти.

Що для цього потрібно?

Найперше та найголовніше, як ми бачимо, на заваді стає брак компетенцій багатьох управлінців, їх своєчасне «оновлення» в закладі, бо за новим Законом «Про повну загальну середню освіту», який набув чинності 18 березня 2020 р., ідеться ще й про деякі зміни щодо конкурсу директорів, укладання трудового договору з «новоспеченими» керівниками на 2 роки, за умови належного його виконання продовжується термін на наступні 4 роки, кількість років на управлінській посаді в одному закладі, курс підвищення кваліфікації з управлінської діяльності та обсяг кількості годин [41].

По-друге, наявна управлінська імпотенція, коли відсутнє організоване й ефективне управління.

По-третє, реалізація розпочатих стратегій.

При сучасному регулюванні розвитком творчого потенціалу, наявна відсутність ефективних координацій управлінської роботи, довіри, налагодження діалогу з учителями на умовах партнерства, бо ж звикли до тоталітарних методів керівництва. Одним із головних завдань управлінця й є управління розвитком творчого потенціалу педагогів, але цього не можуть зробити без своїх же оригінальних рішень, що спрямовані на перетворення звичайної особистості у творчу. Тож там, де мова йде про безпосередню роботу з людьми, застосовуються методи керівництва. Відомий психолог Я. Пономарьов визначив творчість як «механізм розвитку». На його думку, центральна ланка психологічного механізму творчості включає здатність до самостійних дій, ініціативу особистості [6].

Перспективи подальших досліджень. Розроблені результати досліджень є визначенням проблеми в управлінні розвитком творчого потенціалу вчителів і зокрема вчителів української мови і літератури.

Звичайно, є й багато позитивних прикладів. За правильно обраних методів адміністратором педагогічна творчість, педагогічна креативність, психолого-педагогічні знання, уміння й навички, які за сприятливих для розвитку їх творчого потенціалу умов, забезпечать йому (педагогу) ефективну педагогічну діяльність із розвитком потенційних творчих можливостей школярів та закладу в цілому, а управлінцю досвід, навички, повну довіру й повагу, компетентність, професіоналізм.

Наприклад, школа 3.0. Це проєкт, покликаний змінити підхід до управління і загалом взаємодії в українських закладах освіти, хоча організатори відчули всю серйозність під час відбору закладів. Освітня й суспільство звикло до оцінювання того чи іншого закладу освіти за результатами ЗНО, хоча критерії не є об'єктивними через репетиторські послуги. Вони давно вже перетворилися на заміник творчого розвитку педагогів; гірше – ЗНО не є вимірювачем розвитку компетентності та творчого потенціалу як випускників, так і вчителів. І в цьому постає велике питання успіху й успішності закладу, його передових поглядів. Доктор педагогічних наук, професор З. Рябова зазначила, що «...успішність здійснення маркетингового управління залежить від рівня підготовки керівника навчального закладу ...вплив на ринок за допомогою педагогічних і управлінських засобів; заохочення педагогічних працівників постійно оновлювати зміст освіти відповідно до ринкових вимог та забезпечення її якості ...сприяння розвитку професіоналізму педагогів...» [28].

Як бачимо, якщо освітяни України не набуватимуть компетентності й не вивчатимуть досвід світових і вітчизняних практик, не будуть

вмотивованими, ні про який рівень якості управління й досягнення мети та успіху нічого навіть думати. Залишатимуться прогалини й постійне топтання на місці, гірше – повернення на відвороті.

І це ми вже проходили.

З огляду на все усвідомлюємо: вітчизняній освіті варто знати, що взяти зі всесвітніх практик і що не слід брати, розуміючи вибудовано закордонні стратегії. Тільки тоді, спільними зусиллями влади й громадян, можна буде взяти курс на успішне майбуття країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Б. Ананьев, *Людина як предмет пізнання*. Москва, Росія, 1969.
- [2] Т. Гладка, «Стратегічні цілі освітньої політики США», *Актуальні проблеми державного управління*, вип. 2, с. 33–36, 2010. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/jvmMlv> Дата звернення: Квіт. 06, 2022.
- [3] *Современный социум в мире глобальных перемен: к 85-летию академика Е. М. Бабосова*, А. Н. Данилов, Ред. и др. Минск, Беларусь: Беларуская навука, 2016. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/WQorUB> Дата звернення: Квіт. 06, 2022.
- [4] *Адаптивне управління: міжгалузеві зв'язки, науково-прикладний аспект* / Г. В. Єльнікова, Т. А. Борова, З. В. Рябова та ін.; Г. В. Єльнікової, Ред. Харків, Україна: Мачулін, 2017.
- [5] Верховна Рада України. (2020, Січ. 16). *Закон № 463-IX «Про повну загальну середню освіту»*. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/ktXjUE>
- [6] Н. А. Карпенко, *Психологія творчості*. Львів, Україна: ЛьвДУВС, 2016. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/K753Ms> Дата звернення: Квіт. 06, 2022.
- [7] Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін, *Державна політика*, Ю. В. Ковбасюк, Ред. та ін. Київ, Україна: НАДУ, 2014. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/oMjqGo> ISBN 978-966-619-348-6 Дата звернення: Квіт. 06, 2022.
- [8] Верховна Рада України. (2010, Берез. 06). *Конвенція № 995_g71 «Про права осіб з інвалідністю (Конвенція про права інвалідів)»*. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/Vkf6Y1>
- [9] Т. В. Короїд, «Розвиток творчого потенціалу викладачів як вимога часу», на II Всеукр. наук.-методологіч. семінарі *Позиціонування закладу освіти засобами новітніх технологій менеджменту*. Київ-Бориспіль, 2020, с. 73–76. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/3suQA4> Дата звернення:

Квіт. 06, 2022.

- [10] Т. В. Короїд, «Школознавство як основи управління сучасною школою в умовах її реформування, на V Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю *Національна освіта в стратегіях соціокультурного вибору: теорія, методологія, практика*. Луцьк, 2021, с. 215–219. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/1IVYV6> Дата звернення: Квіт. 06, 2022.
- [11] Джон П. Коттер, *Ведущие перемены: почему усилия по трансформации проваливаются*. Москва, Россия: Альпина Паблишер, 1995.
- [12] Ш. Кохлан, *Успіх для кожного. BBC. NEWS. Україна*. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/rX2zqu> Дата звернення: Квіт. 06, 2022.
- [13] *Адаптивні процеси в національній системі освіти*, на V Всеукр. наук. форумі; Г. В. Єльнікова, Г. Ю. Кравченко, Л. О. Лузан, М. Л. Ростока, та З. В. Рябова, Ред. Харків: Мачулин, 2020, 111 с. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://surl.li/btepe> Дата звернення: Квіт. 06, 2022.
- [14] М. К. Мамардашвили, *Классический и неклассический идеалы рациональности*. Москва, Россия, 2010.
- [15] Т. А. Махиня, «Освітній краудсорсинг як нова управлінська технологія. Адаптивні системи управління в освіті», на IV Всеукр. наук. форумі; Г. В. Єльнікова, Г. Ю. Кравченко, Л. О. Лузан, М. Л. Ростока, та З. В. Рябова, Ред. Харків. Мачулин: ФОП Озеров Г.В., 2019, с. 80–84.
- [16] Т. А. Махиня, «Сутність та специфіка діяльності навчальних закладів у сфері зв'язків з громадськістю», *Адаптивне управління: теорія і практика. Педагогіка*, № 3(5), 2017. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/e1fuh1> Дата звернення: Квіт. 06, 2022.
- [17] О. М. Отич, *Нові вимоги до компетентностей керівників шкіл в Україні*. Київ, КультурКонтактАвстрія, 2018. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/uQTtYm> Дата звернення: Квіт. 06, 2022.
- [18] Кабінет Міністрів України. (2021, Серп. 04). *Розпорядження «Про затвердження плану заходів на 2021 і 2022 роки з реалізації Національної стратегії ізтворення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року»*. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/QI4P4C>
- [19] Верховна Рада України. (2013, Черв. 25). *Указ Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року»*. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/pOOPxt>
- [20] Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської Ради (Київської міської державної адміністрації). *Протокол № 1, 2 від 15 та 18 вересня 2020*. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/qo5bBx> Дата звернення: Квіт. 06, 2022.

- [21] Конкурсна комісія для проведення конкурсу на зайняття посад керівників закладів загальної середньої освіти Голосіївського, Дарницького, Деснянського, Дніпровського, Святошинського, Шевченківського районів м. Києва. *Протокол №3 від 25 серпня 2021.* [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/G3ihd7>; <https://is.gd/F0jeb5>; <https://is.gd/McyQ3R> Дата звернення: Квіт. 06, 2022.
- [22] Конкурсна комісія для проведення конкурсу на зайняття посад керівників закладів загальної середньої освіти Деснянського, Дніпровського району м. Києва. *Протокол № 2 від 28 жовтня 2021.* [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/gB0l5B> Дата звернення: Квіт. 06, 2022.
- [23] Конкурсна комісія для проведення конкурсу на зайняття посад керівників закладів загальної середньої освіти Шевченківського району м. Києва. *Протокол № 2 від 28 жовтня 2021.* [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/tHAMXB> Дата звернення: Квіт. 06, 2022.
- [24] Рейтинг ОЕСР із фінансової грамотності громадян. *Smida.* [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/8ls3nZ> Дата звернення: Квіт. 06, 2022.
- [25] Н. Д. Романенко, «Розвиток емоційного інтелекту керівника закладу освіти», на II Всеукр. наук.-методологіч. семінарі *Позиціонування закладу освіти засобами новітніх технологій менеджменту.* Київ-Бориспіль, 2020, с. 146–149. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/HSKAZZ> Дата звернення: Квіт. 06, 2022.
- [26] Т. Є. Рожнова, «Значення наукових підходів в управлінні діяльності керівника закладу освіти», на II Всеукр. наук.-методологіч. семінарі *Позиціонування закладу освіти засобами новітніх технологій менеджменту.* Київ-Бориспіль, 2020, с. 144–146. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/HSKAZZ> Дата звернення: Квіт. 06, 2022.
- [27] С. Рубинштейн, *Проблемы общей психологии.* Москва, Росія: Педагогика, 1973.
- [28] З. В. Рябова, «Готовність керівника навчального закладу до маркетингового управління: кваліметричний аспект», на I Міжнар. наук.-практ. конф. викладачів і аспірантів *Соціально-економічні та гуманітарні аспекти світових інноваційних трансформацій.* Київ, 2016, 373 с. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/5uG78y> Дата звернення: Квіт. 06, 2022.
- [29] Світові рейтинги університетів і шість українських вишів у ньому, *BBS NEWS. Україна.* [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/SwBY4y>

Дата звернення: Квіт. 06, 2022.

- [30] Світові рейтинги закладів вищої освіти 2020–2021. *Євро Освіта*. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://surl.li/bteqd> Дата звернення: Квіт. 06, 2022.
- [31] С. Сисоєва, *Основи педагогічної творчості*. Київ, Україна: Міленіум, 2006.
- [32] Т. М. Сорочан, *Підготовка керівників шкіл до управлінської діяльності: теорія та практика*. Луганськ, Україна: Знання, 2005. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://surl.li/bteqi> Дата звернення: Квіт. 06, 2022.
- [33] Т. М. Сорочан, *Розвиток професіоналізму управлінської діяльності керівників загальноосвітніх навчальних закладів у системі післядипломної освіти*. Луганськ, Україна: Знання, 2005.
- [34] В. Б. Супян, *Исследовательские университеты США: механизм интеграции науки и образования*. Москва, Россия: Магистр, 2009. [Электронный ресурс]. Доступно: <https://is.gd/uNuZ2G> Дата звернення: Квіт. 06, 2022.
- [35] В. Б. Супян, «Наука и образование в США: главные приоритеты развития в экономике знаний», *США и Канада: экономика, политика, культура*, №6, с. 23–34, 2008.
- [36] В. Б. Супян, «От распада США спасла наука», *Наука и технологии*, 2010. [Электронный ресурс]. Доступно: <http://surl.li/bteqw> Дата звернення: Квіт. 06, 2022.
- [37] С. Шкарлет, *Здобутки фахової перед вищої, вищої освіти та науки за 2021 рік*. Міністерство освіти і науки України. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://surl.li/bterp> Дата звернення: Квіт. 06, 2022.
- [38] А. Шлейхер, *Використовуйте факти, щоб будувати кращі школи*. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://surl.li/bterz> Дата звернення: Квіт. 06, 2022.
- [39] The Global Competitiveness Report 2008–2009, in World Economic Forum, *Index Prioritizing the Economic Policy Agenda*. [Online]. Available: <http://surl.li/btest> Assessed on: Apr. 18, 2022.
- [40] *Top 5 actions to take in education today*. [Online]. Available: <https://is.gd/0MVpw6> Assessed on: Apr. 18, 2022.
- [41] *Новий закон про середню освіту: відповідаємо на неочевидні запитання*. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://surl.li/bteue> Дата звернення: Квіт. 06, 2022.

CURRENT STATE OF THE DEVELOPMENT MANAGEMENT OF THE CREATIVE POTENTIAL OF TEACHERS OF THE UKRAINIAN LANGUAGE AND LITERATURE IN THE CONTEXT OF NON-FORMAL EDUCATION IN SCIENTIFIC LITERATURE

Tatiana Koroid,

Teacher of Ukrainian language and literature;
Graduate student of the Department of Pedagogy,
Administration and special education
Educational and Scientific Institute of Management and Psychology
SIHE «University of Educational Management».
Kyiv, Ukraine.

 <https://orcid.org/0000-0002-6390-4766>
koroidmetod@gmail.com

Abstract. This article finds that an innovative society needs new ideas, new ways of learning, the introduction of a national idea, new forms and methods of managing the creativity of teachers. Therefore it is the development of the creative potential of teachers that is directly proportionally dependent on the improvement of the entire educational system, in particular the solution of the problem of managing the development of this creative potential as well as systems for upgrading the qualifications of teachers and the requirements of society for their level of training in non-formal education. There is also a close correlation between the level of development of the country's economic potential and the state of general education, its requirements for a teacher, the teacher's professional training with a view to improving and modernizing teaching, the attitude of the teacher towards self-education and modern values of the NUS in general. If we go deeper into this training process of a modern teacher in non-formal education and think about the problems of managing his or her creative development that arise in many modern education institutions then there is an urgent question: «Which way to go, where to find that «golden middle» in a combination of managerial (not)competence and creative teacher's personality?». Now this is a top issue because reforming the education process requires a teacher and a researcher, a leader as an educator of a new formation, a spiritually developed personality which is socially mature, creative, competent, professionally possessing all the pedagogic tools. This personality constantly strives for self-improvement and self-development encouraging both colleagues and students to do so. The high standards of a

modern pedagogues are dictated by the objective needs of society and the new challenges that this society presents to us all. Therefore, the most urgent questions are immediately coming up: how to reach the expected results that bring public benefit, social significance and prospects; what is the secret of creative personality, creative greatness, how to develop this creativity and become successful; how to manage a teacher's creativity with good, without suffering and discomfort for both?

Key words: educational policy; system approach; experience; success; head.

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ УПРАВЛЕНИЯ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ ТВОРЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА УЧИТЕЛЕЙ В УСЛОВИЯХ НЕФОРМАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В МИРОВОЙ И ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ПРАКТИКЕ

Короид Татьяна Викторовна,

учитель украинского языка и литературы;
аспирант кафедры педагогики, администрирования
и специального образования Учебно-научного института
менеджмента и психологии
ГУВО «Университет менеджмента образования».
Киев, Украина.

 <https://orcid.org/0000-0002-6390-4766>
koroidmetod@gmail.com

Аннотация. В статье отмечено, что инновационное общество нуждается в новых идеях, новых способах обучения, культивирования национальной идеи, новых форм и методов управления развитием творческого потенциала учителей. Вследствие этого управления, развитием творческого потенциала учителей прямо пропорционально зависит от усовершенствования всей образовательной системы, в частности решения проблемы этого управления развитием творческого потенциала, также системы повышения квалификации педагогов и тренировок общества к уровню их подготовки в условиях неформального образования. Тогда прослеживается и тесная взаимосвязь уровня развития экономического потенциала страны и состояния заведения общего среднего образования, его требований к учителю, профессиональной подготовке педагога с целью улучшения, усовершенствования преподавания, отношения учителя к самообразованию и современных ценностных ориентиров НУШ в

целом. Если погрузиться в этот процесс подготовки сегодняшнего учителя при условии неформального образования, задуматься над проблемами управления его развития творческого потенциала, которые поднимаются во многих теперешних учебных заведениях, то назревает закономерный актуальный вопрос: «Каким путем идти, где найти ту «золотую середину» в сочетании управленческой (не)компетентности и творческой личности учителя?». Сегодня это очень актуальный вопрос, потому как реформирование образовательного процесса требует учителя-исследователя, лидера как педагога новой формации, духовно развитой личности, социально зрелой, креативной, компетентной, которая профессионально владеет всем арсеналом педагогических средств. Постоянно стремится к самосовершенствованию и саморазвитию, стимулируя к этому как своих коллег, так и учеников. Высокие требования к современному педагогу обусловлены объективными потребностями общества, новыми заданиями, которые ставит перед всеми нами это же общество. Поэтому одновременно назревают насущные вопросы: как выйти на ожидаемые результаты, которые приносят обществу благо, социальную значимость и перспективы; в чем секрет креативной личности, творческого величия, как развить в себе это творчество и стать успешным; как управлять творческим потенциалом учителя с толком, без страданий и дискомфорта для обоих?

Ключові слова: образовательная политика; системный подход; опыт; успех; руководитель.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] B. Anan'ev, Lyudina yak predmet piznannya. Moskva, Rossiya, 1969.
- [2] T. Hladka, «Stratehichni tsili osvitnoi polityky SShA», Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia, vyp. 2, s. 33–36, 2010. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/jvmMlv> Data zvernennia: Kvit. 06, 2022.
- [3] Sovremennyj socium v mire global'nih peremen: k 85-letiyu akademika E. M. Babosova, A. N. Danilov, Red. i dr. Minsk, Belarus': Belaruskaya navuka, 2016. [Elektronnyj resur]. Dostupno: <https://is.gd/WQorUB> Data zvernennia: Kvit. 06, 2022.
- [4] Adaptivne upravlinnia: mizhhaluzevi zviazky, naukovo-prykladnyi aspekt / H. V. Yelnykova, T. A. Borova, Z. V. Riabova ta in.; H. V. Yelnykovoï, Red. Kharkiv, Ukraina: Machulin, 2017.
- [5] Verkhovna Rada Ukrainy. (2020, Sich. 16). Zakon № 463-IX «Pro povnu

- zahalnu seredniu osvitu». [Elektronnyi resurs].
Dostupno: <https://is.gd/ktXjUE>
- [6] N. A. Karpenko, *Psykholohiia tvorchosti*. Lviv, Ukraina: LvDUVS, 2016. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/K753Ms> Data zvernennia: Kvit. 06, 2022.
- [7] Yu. V. Kovbasiuk, K.O. Vashchenko, Yu. P. Surmin, *Derzhavna polityka*, Yu. V. Kovbasiuk, Red. ta in. Kyiv, Ukraina: NADU, 2014. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/oMjqGo> ISBN 978-966-619-348-6 Data zvernennia: Kvit. 06, 2022.
- [8] Verkhovna Rada Ukrainy. (2010, Berez. 06). *Konventsiiia № 995_g71 «Pro prava osib z invalidnistiu (Konventsiiia pro prava invalidiv)»*. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/Vkf6Y1>
- [9] T. V. Koroid, «Rozvytok tvorchoho potentsialu vykladachiv yak vymoha chasu», na II Vseukr. nauk.-metodolohich. seminari *Pozytsionuvannia zakladu osvity zasobamy novitnikh tekhnolohii menedzhmentu*. Kyiv-Boryspil, 2020, s. 73–76. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/3suQA4> Data zvernennia: Kvit. 06, 2022.
- [10] T. V. Koroid, «Shkoloznavstvo yak osnovy upravlinnia suchasnoiu shkoloiu v umovakh yii reformuvannia, na V Vseukr. nauk.-prakt. konf. z mizhnar. uchastiu *Natsionalna osvita v stratehiiakh sotsiokulturnoho vyboru: teoriia, metodolohiia, praktyka*. Lutsk, 2021, s. 215–219. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/1IVYV6> Data zvernennia: Kvit. 06, 2022.
- [11] Dzhon P. Kotter, *Vedushchie peremeny: pochemu usiliya po transformacii provalivayutsya*. Moskva, Rossiya: Al'pina Pablisher, 1995.
- [12] Sh. Kokhlan, *Uspikh dlia kozhnogo*. BBC. NEWS. Ukraina. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/rX2zqu> Data zvernennia: Kvit. 06, 2022.
- [13] *Adaptyvni protsesy v natsionalnii systemi osvity*, na V Vseukr. nauk. forumi; H. V. Yelnykova, H. Yu. Kravchenko, L. O. Luzan, M. L. Rostoka, ta Z. V. Riabova, Red. Kharkiv: Machulyn, 2020, 111 s. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <http://surl.li/btepe> Data zvernennia: Kvit. 06, 2022.
- [14] M. K. Mamardashvili, *Klassicheskij i neklassicheskij idealy racional'nosti*. Moskva, Rossiya, 2010.
- [15] T. A. Makhynia, «Osvitnii kraudsorsynh yak nova upravlinska tekhnolohiia. Adaptyvni systemy upravlinnia v osviti», na IV Vseukr. nauk. forumi; H. V. Yelnykova, H. Yu. Kravchenko, L. O. Luzan, M. L. Rostoka, ta Z. V. Riabova, Red. Kharkiv. Machulyn: FOP Ozerov H. V., 2019, s. 80–84.
- [16] T. A. Makhynia, «Sutnist ta spetsyfika diialnosti navchalnykh zakladiv u sferi zviazkiv z hromadskistiu», *Adaptyvne upravlinnia: teoriia i praktyka*.

- Pedahohika, № 3(5), 2017. [Elektronnyi resurs].
Dostupno: <https://is.gd/e1fuh1> Data zvernennia: Kvit. 06, 2022.
- [17] O. M. Otych, *Novi vymohy do kompetentnosti kerivnykiv shkil v Ukraini*. Kyiv, KulturKontaktAvstriia, 2018. [Elektronnyi resurs].
Dostupno: <https://is.gd/uQTtYm> Data zvernennia: Kvit. 06, 2022.
- [18] Kabinet Ministriv Ukrainy. (2021, Serp. 04). *Rozporiadzhennia «Pro zatverdzhennia planu zakhodiv na 2021 i 2022 roky z realizatsii Natsionalnoi stratehii izstvorenna bezbariernoho prostoru v Ukraini na period do 2030 roku»*. [Elektronnyi resurs].
Dostupno: <https://is.gd/QI4P4C>
- [19] Verkhovna Rada Ukrainy. (2013, Cherv. 25). *Ukaz Prezydenta Ukrainy «Pro Natsionalnu stratehiu rozvytku osvity v Ukraini na period do 2021 roku»*. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/p00Pxt>
- [20] Departament osvity i nauky vykonavchoho orhanu Kyivskoi miskoi Rady (Kyivskoi miskoi derzhavnoi administratsii). *Protokol № 1, 2 vid 15 ta 18 veresnia 2020*. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/qo5bBx> Data zvernennia: Kvit. 06, 2022.
- [21] Konkursna komisiia dlia provedennia konkursu na zainiattia posad kerivnykiv zakladiv zahalnoi serednoi osvity Holosiivskoho, Darnytskoho, Desnianskoho, Dniprovskoho, Sviatoshynskoho, Shevchenkivskoho raioniv m. Kyieva. *Protokol № 3 vid 25 serpnia 2021*. [Elektronnyi resurs].
Dostupno: <https://is.gd/G3ihd7>; <https://is.gd/F0jeb5>; <https://is.gd/McyQ3R> Data zvernennia: Kvit. 06, 2022.
- [22] Konkursna komisiia dlia provedennia konkursu na zainiattia posad kerivnykiv zakladiv zahalnoi serednoi osvity Desnianskoho, Dniprovskoho raionu m. Kyieva. *Protokol № 2 vid 28 zhovtnia 2021*. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/gB0l5B> Data zvernennia: Kvit. 06, 2022.
- [23] Konkursna komisiia dlia provedennia konkursu na zainiattia posad kerivnykiv zakladiv zahalnoi serednoi osvity Shevchenkivskoho raionu m. Kyieva. *Protokol № 2 vid 28 zhovtnia 2021*. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/tHAMXB> Data zvernennia: Kvit. 06, 2022.
- [24] Reitynh OESR iz finansovoi hramotnosti hromadian. Smida. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/8ls3nZ> Data zvernennia: Kvit. 06, 2022.
- [25] N. D. Romanenko, «Rozvytok emotsiinoho intelektu kerivnyka zakladu osvity», na II Vseukr. nauk.-metodolohich. seminari Pozytsionuvannia zakladu osvity zasobamy novitnikh tekhnolohii menedzhmentu. Kyiv-Boryspil, 2020, s. 146–149. [Elektronnyi resurs].
Dostupno: <https://is.gd/HSKAZZ> Data zvernennia: Kvit. 06, 2022.

- [26] T. Ye. Rozhnova, «Znachennia naukovykh pidkhodiv v upravlinni diialnosti kerivnyka zakladu osvity», na II Vseukr. nauk.-metodolohich. seminari Pozytsionuvannia zakladu osvity zasobamy novitnikh tekhnolohii menedzhmentu. Kyiv-Boryspil, 2020, s.144–146. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/HSKAZZ> Data zvernennia: Kvit. 06, 2022.
- [27] S. Rubinshtejn, Problemy obshchej psihologii. Moskva, Rossiya: Pedagogika, 1973.
- [28] Z. V. Riabova, «Hotovnist kerivnyka navchalnoho zakladu do marketynhovoho upravlinnia: kvalimetrychni aspekt», na I Mizhnar. nauk.-prakt. konf. vykladachiv i aspirantiv Sotsialno-ekonomichni ta humanitarni aspekty svitovykh innovatsiinykh transformatsii. Kyiv, 2016, 373 s. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/5uG78y> Data zvernennia: Kvit. 06, 2022.
- [29] Svitovi reitynhy universytetiv i shist ukrainskykh vyshiv u nomu, BBS NEWS. Ukraina. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/SwBY4y> Data zvernennia: Kvit. 06, 2022.
- [30] Svitovi reitynhy zakladiv vyshchoi osvity 2020–2021. Yevro Osvita. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <http://surl.li/bteqd> Data zvernennia: Kvit. 06, 2022.
- [31] S. Sysoieva, Osnovy pedahohichnoi tvorchosti. Kyiv, Ukraina: Milenium, 2006.
- [32] T. M. Sorochan, Pidhotovka kerivnykiv shkil do upravlinskoj diialnosti: teoriia ta praktyka. Luhansk, Ukraina: Znannia, 2005. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <http://surl.li/bteqi> Data zvernennia: Kvit. 06, 2022.
- [33] T. M. Sorochan, Rozvytok profesionalizmu upravlinskoj diialnosti kerivnykiv zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv u systemi pisliadyplomnoi osvity. Luhansk, Ukraina: Znannia, 2005.
- [34] V. B. Supyan, Issledovatel'skie universitety SSHA: mekhanizm integracii nauki i obrazovaniya. Moskva, Rossiya: Magistr, 2009. [Elektronnyj resurs]. Dostupno: <https://is.gd/uNuZ2G> Data zvernennia: Kvit. 06, 2022.
- [35] V. B. Supyan, «Nauka i obrazovanie v SSHA: glavnye priority razvitiya v ekonomike znaniy», SSHA i Kanada: ekonomika, politika, kul'tura, №6, s. 23–34, 2008.
- [36] V. B. Supyan, «Ot raspada SSHA spasla nauka», Nauka i tekhnologii, 2010. [Elektronnyj resur]. Dostupno: <http://surl.li/bteqw> Data zvernennia: Kvit. 06, 2022.
- [37] S. Shkarlet, Zdobutky fakhovoi pered vyshchoi, vyshchoi osvity ta nauky za 2021 rik. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. [Elektronnyi resurs].

- Dostupno: <http://surl.li/bterp> Data zvernennia: Kvit. 06, 2022.
- [38] A. Shleikher, Vykorystovuite fakty, shchob buduvaty krashchi shkoly. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <http://surl.li/bterz> Data zvernennia: Kvit. 06, 2022.
- [39] The Global Competitiveness Report 2008–2009, in World Economic Forum, Index Prioritizing the Economic Policy Agenda. [Online]. Available: <http://surl.li/btest> Assessed on: Apr. 18, 2022.
- [40] Top 5 actions to take in education today. [Online]. Available: <https://is.gd/0MVpw6> Assessed on: Apr. 18, 2022.
- [41] Novyi zakon pro seredniu osvitu: vidpovidaemo na neochevydni zapytannia. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <http://surl.li/bteue> Data zvernennia: Kvit. 06, 2022.

*Стаття надійшла до редакції
12 лютого 2022 року*